

C/2024/2101

26.3.2024

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές»

[COM(2023) 533 final — 2023/0323 (COD)]

(C/2024/2101)

Εισηγητές: ο κ. Παναγιώτης ΓΚΟΦΑΣ

η κ. Alena MASTANTUONO

ο κ. Angelo PAGLIARA

Αίτηση γνωμοδότησης	Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 6.10.2023 Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2.10.2023
Νομική βάση	Άρθρα 114 και 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	20.12.2023
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	17.1.2024
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	584
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	215/14/8

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) επικροτεί την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη δέσμη μέτρων αρωγής για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Χαιρετίζει επίσης την πρόθεση της Επιτροπής να καταπολεμήσει περαιτέρω τις καθυστερήσεις πληρωμών. Οι πληρωμές που πραγματοποιούνται εγκαίρως συμβάλλουν σε ένα υγιέστερο οικονομικό περιβάλλον και εξυπηρετούν τον στρατηγικό σκοπό της εμβάθυνσης της ενιαίας αγοράς. Ταυτόχρονα, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι η μετατροπή της ισχύουσας οδηγίας σε κανονισμό ενδέχεται να περιορίσει την ευελιξία των κρατών μελών και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος σε μια περίοδο πολλαπλών αντιξοοτήτων σε ολόκληρη την ΕΕ, και ζητεί περαιτέρω αξιολόγηση των προτεινόμενων μέτρων, καθώς και μια αναλογική και εξατομικευμένη προσέγγιση όσον αφορά την εφαρμογή.

1.2. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η τάση προς τις καθυστερήσεις πληρωμών διαφέρει σημαντικά μεταξύ των τομέων και των κρατών μελών. Επισημαίνει επίσης δύο βασικά γενικά προβλήματα που συνδέονται με τις καθυστερήσεις πληρωμών: πρώτων, η επιβολή των ισχυόντων κανόνων και, δεύτερον, οι καθυστερήσεις πληρωμών από τις δημόσιες αρχές, παρά το ανώτατο όριο των 60 ημερών που προβλέπεται από την ισχύουσα οδηγία. Ο μέσος πραγματικός χρόνος πληρωμής εκ μέρους του δημόσιου τομέα υπερβαίνει κατά 13 ημέρες τον αντίστοιχο χρόνο πληρωμής των επιχειρήσεων, οι οποίες δεν έχουν ανώτατο όριο στις προθεσμίες πληρωμής. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ καλεί τις δημόσιες αρχές να δώσουν το παράδειγμα και να συμμορφωθούν με τους ισχύοντες κανόνες.

1.3. Η χρονοβόρα και δαπανηρή φύση των δικαστικών διαδικασιών σε ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ, καθώς και ο φόβος των επιπτώσεων στις επιχειρηματικές σχέσεις αποθαρρύνει τους πιστωτές να εισπράττουν το οφειλόμενο ποσό μέσω των δικαστηρίων. Είναι αναγκαίο να γίνει καλύτερη χρήση των ψηφιακών εργαλείων και να προωθηθούν οι χρηματοοικονομικές γνώσεις και άλλα μέσα εγγυήσεων (π.χ. τραπεζικές εγγυήσεις, καταβολή του τιμήματος αγοράς ως ενεχύρου ή δικαίωμα παρακράτησης), καθώς και εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης διαφορών.

1.4. Η ΕΟΚΕ αντιλαμβάνεται το δυνητικό όφελος της σύστασης εθνικών φορέων επιβολής. Ωστόσο, τονίζει ότι οι εν λόγω αρχές θα πρέπει να δρουν αντικειμενικά και να εγγυώνται τη μέγιστη εμπιστευτικότητα κατά την επεξεργασία των εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών τόσο των επιχειρήσεων όσο και των δημόσιων αρχών, χωρίς να επιβάλλουν περαιτέρω υποχρεώσεις υποβολής στοιχείων.

1.5. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την ανάπτυξη προγραμμάτων παροχής χρηματοοικονομικών γνώσεων σε συνεργασία με τις εθνικές αρχές, τον τραπεζικό τομέα και τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς και τα ευρωπαϊκά ιδρύματα [π.χ. η Ευρωπαϊκή Συμμαχία Μικρών Επιχειρήσεων (ESBA) ή η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ)], καθώς και με επιχειρηματικές οργανώσεις. Εκτός από τους κοινωνικούς εταίρους και τα εμπορικά επιμελητήρια, οι δημόσιες υπηρεσίες ή οργανισμοί θα μπορούσαν να παρέχουν χρηματοοικονομικές γνώσεις και συμβουλευτικές υπηρεσίες όσον αφορά τις καθυστερήσεις πληρωμών χωρίς να υπόκεινται στον κανονισμό για τις κρατικές ενισχύσεις.

1.6. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στις καθυστερήσεις πληρωμών που αφορούν εμπορικές συναλλαγές μεταξύ ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και οντοτήτων τρίτων χωρών.

1.7. Η έκθεση αξιολόγησης του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις αξιολογήσεις και τις εκθέσεις της ΕΟΚΕ, των κοινωνικών εταιρών και των εμπορικών επιμελητηρίων, σε συνεργασία με τους άλλους συνομοθέτες.

2. Ιστορικό

2.1. Τον Σεπτέμβριο του 2023, η Επιτροπή δημοσίευσε τη δέση μέτρων αρωγής για τις ΜΜΕ, η οποία περιλαμβάνει πρόταση κανονισμού για τις καθυστερήσεις πληρωμών, πρόταση οδηγίας για την απλούστευση της φορολογίας των ΜΜΕ και δέση μέτρων για τη βελτίωση των επιδόσεων των ΜΜΕ, με έμφαση στη βελτίωση του θεματολογίου για τη βελτίωση της νομοθεσίας, στην αύξηση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση, στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού και άλλων μηχανισμών στήριξης.

2.2. Η δέση περιλαμβάνει επίσης την αναθεώρηση του νομικού πλαισίου σχετικά με την οδηγία για τις καθυστερήσεις πληρωμών, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ελλείψεις που προκύπτουν από την ισχύουσα νομοθεσία της ΕΕ. Ειδικότερα, η δράση της Επιτροπής επικεντρώνεται στην έλλειψη προληπτικών μέτρων, στην αποτελεσματική επιβολή του μηχανισμού καθυστέρησης πληρωμών, στην απουσία μέγιστης προθεσμίας πληρωμής και στη διευκόλυνση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε μηχανισμούς έννομης προστασίας.

2.3. Σύμφωνα με την έκθεση πληρωμών του 2023 από την Intrum, η μέση προθεσμία πληρωμής στις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων είναι 41 ημέρες, με μέσο πραγματικό χρόνο πληρωμής τις 56 ημέρες. Οι μέσες προθεσμίες πληρωμής του δημόσιου τομέα ανέρχονται στις 52 ημέρες, ενώ η μέση πραγματική πληρωμή πραγματοποιείται στις 69 ημέρες.

2.4. Αν και η πρόσβαση στη χρηματοδότηση ποικίλλει μεταξύ των κρατών μελών⁽¹⁾, εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική επιβάρυνση για τις οικονομίες και τις επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν διαρθρωτικές ελλείψεις και/ή είναι περισσότερο εκτεθειμένες σε οικονομικές κρίσεις.

2.5. Η παγκόσμια αύξηση των επιτοκίων στον τραπεζικό τομέα επηρέασε τους περιορισμούς ρευστότητας των επιχειρήσεων και των ΜΜΕ, ιδίως εκείνων που εφαρμόζουν επενδυτικά προγράμματα. Επιπλέον, οι αυξήσεις των ονομαστικών επιτοκίων, αλλά και οι διαφορές των επιτοκίων, στρεβλώνουν τις επιδόσεις των επιχειρήσεων, και ιδίως των ΜΜΕ.

3. Γενικές παρατηρήσεις σχετικά με την πρόταση κανονισμού για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών

3.1. Οι συναθροισμένες επιπτώσεις του υψηλού κόστους της ενέργειας και των πρώτων υλών και της αποπληρωμής των δανείων που απαιτούνταν για τη διατήρηση των οικονομικών δραστηριοτήτων κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 άλλαξαν ριζικά τη σημασία των έγκαιρων πληρωμών, ιδίως για τις ευρωπαϊκές μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Ενώ οι δημόσιες αρχές και οι μεγάλες εταιρείες είναι σε θέση να διαφοροποιούν το χαρτοφυλάκιο πελατών και προμηθευτών τους, οι ΜΜΕ βασίζονται σε περιορισμένο αριθμό πελατών, χρηματοδοτικών κεφαλαίων και αποθεμάτων και δραστηριοποιούνται κυρίως σε περιφερειακό και σε τοπικό επίπεδο. Ωστόσο, η διαφορά στη διαπραγματευτική ισχύ μεταξύ των μερών είναι ένας μόνο από τους λόγους των καθυστερήσεων πληρωμών: η αναποτελεσματική επιβολή των υφιστάμενων κανόνων συνιστά μείζον εμπόδιο για τους πιστωτές που έχουν την τάση να μην ασκούν τα δικαιώματά τους για τη διατήρηση της επιχειρηματικής σχέσης τους με τον οφειλέτη.

3.2. Η κατάσταση επιδεινώθηκε περαιτέρω λόγω του εξαιρετικά υψηλού πληθωρισμού και των επακόλουθων αυξήσεων των επιτοκίων, γεγονός που υπονομεύει τις επενδύσεις. Οι όροι πληρωμής επιδεινώνονται σε περιόδους οικονομικής αναταραχής λόγω της ανάγκης εξασφάλισης ταμειακών ροών και αποθεμάτων από τις επιχειρήσεις. Σε αντίθεση με τις μεγάλες επιχειρήσεις, οι ΜΜΕ έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε τραπεζικά δάνεια⁽²⁾ και, ως εκ τούτου, οι καθυστερήσεις πληρωμών αποτελούν για ορισμένες πηγή προσωρινής χρηματοδότησης και τις βοηθούν να αντιμετωπίζουν τις ελλείψεις ρευστότητας. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόθεση της Επιτροπής να καταστήσει τις ταμειακές ροές πιο προβλέψιμες, αλλά εκφράζει ανησυχίες σχετικά με τη λύση που προτείνει η Επιτροπή.

3.3. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι οι πολλαπλασιαστικές επιπτώσεις των καθυστερημένων πληρωμών δεν επηρεάζουν μόνο την ομαλή λειτουργία της καθημερινής λειτουργίας των επιχειρήσεων. Η νοοτροπία καθυστέρησης των πληρωμών, η οποία διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και μεταξύ των επιμέρους τομέων, εμποδίζει επίσης τον μακροπρόθεσμο επενδυτικό σχεδιασμό των εταιρειών.

(1) Έρευνα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας Survey on the Access to Finance of Enterprises (SAFE) in the euro area — October 2022 to March 2023 (Έρευνα σχετικά με την πρόσβαση των επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση στη ζώνη του ευρώ — Οκτώβριος 2022 — Μάρτιος 2023).

(2) «Delay now, pay later — why SMEs must not put off investing in innovation and greening» (Καθυστερείτε τώρα, το πληρώνετε αργότερα — γιατί οι ΜΜΕ δεν πρέπει να αναβάλουν για αργότερα τις επενδύσεις στην καινοτομία και τον οικολογικό προσανατολισμό), oecdcoito.blog.

3.4. Η Επιτροπή, στην εκτίμηση επιπτώσεων που εκπόνησε, αναγνωρίζει την αδυναμία ποσοτικοποίησης των κοινωνικών επιπτώσεων των καθυστερήσεων πληρωμών⁽³⁾. Ωστόσο, οι εν λόγω πρακτικές είναι επιζήμιες τόσο για τους ιδιοκτήτες μικρών επιχειρήσεων, τις οικογένειές τους και τους εργαζομένους τους —με σοβαρές συνέπειες για τις πληρωμές υπηρεσιών κοινής ωφελείας, μισθωμάτων και δανείων— όσο και για το ηθικό και την παραγωγικότητά τους. Επιπλέον, το 2022, το 47 % των εταιρειών που συμμετείχαν στην έρευνα της Intrum δήλωσαν ότι οι ταχύτερες πληρωμές θα τις βοηθούσε να προσλάβουν περισσότερους εργαζομένους⁽⁴⁾.

3.5. Μετά την έκδοση της οδηγίας για τις καθυστερήσεις πληρωμών (οδηγία 2000/35/EK) το 2000 και την πρώτη αναθεώρηση της με την οδηγία 2011/7/ΕΕ, αυξήθηκαν όλο και περισσότερο τα αποδεικτικά στοιχεία αθέμιτων πρακτικών πληρωμών μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων φορέων (δημόσιες αρχές, μεγάλες εταιρείες και ΜΜΕ), ιδίως στην περίπτωση πληρωμών από δημόσιες αρχές προς εταιρείες⁽⁵⁾.

3.6. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η ισχύουσα οδηγία 2011/7/ΕΕ έχει γενικά αποδειχθεί επιτυχημένη με την πάροδο των ετών. Συνέβαλε σημαντικά στη βελτίωση του ηθικού όσον αφορά τις πληρωμές, στην ευαισθητοποίηση επί του θέματος και στη διασφάλιση ενός δικαιότερου επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Ωστόσο, οι καθυστερήσεις πληρωμών εξακολουθούν να υφίστανται σήμερα και η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την ανάγκη για αποτελεσματική δράση. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να διερευνηθούν επιλογές για τη βελτίωση της επιβολής και της νοοτροπίας πληρωμών. Εντούτοις, όπως και με κάθε άλλη κανονιστική αλλαγή, θα πρέπει να προσεγγίζεται με σύνεση, ιδίως όσον αφορά τους κανόνες ιδιωτικού δικαίου.

3.7. Φέτος, η μέση προθεσμία πληρωμής που προβλέπεται για τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων είναι 41 ημέρες, ενώ για τον δημόσιο τομέα ανέρχεται σε 52 ημέρες. Η πραγματική προθεσμία πληρωμής για εμπορικές συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων είναι 56 ημέρες, 3 ημέρες περισσότερες απ' ό,τι πέτυχε, η οποία εξακολουθεί να είναι πολύ μικρότερη από την πραγματική προθεσμία πληρωμής του δημόσιου τομέα, ο οποίος πληρώνει σε 69 ημέρες. Πρόκειται για σαφή ένδειξη ότι υπάρχει πρόβλημα με την τήρηση των συμφωνημένων όρων πληρωμής και όχι με τη διάρκεια των προθεσμιών πληρωμής αυτών καθαυτές. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η Επιτροπή, με την πρότασή της, προσπαθεί να αντιμετωπίσει το ζήτημα των χρονοβόρων πληρωμών αντί των καθυστερημένων πληρωμών, θεσπίζοντας υπερβολικά περιοριστικά μέτρα, αντί να βελτιώσει το ισχύον πλαίσιο επιβολής με πιο αποτελεσματικούς κανόνες.

3.8. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι ο βαθμός σημασίας των καθυστερήσεων πληρωμών διαφέρει σημαντικά τόσο μεταξύ των κρατών μελών⁽⁶⁾ όσο και μεταξύ των τομέων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα έπρεπε να έχει αξιολογήσει περαιτέρω τη δυνατότητα τροποποίησης της ισχύουσας οδηγίας και, σε περίπτωση σημαντικών αλλαγών, θα έπρεπε μάλλον να επιλέξει μια αναθεωρημένη οδηγία (τη λεγόμενη αναδιατύπωση). Κατ' αυτόν τον τρόπο δεν θα επηρεάζονταν όλες οι οντότητες, ανεξάρτητα από το μέγεθος και τη σχέση ισχύος τους. Οι ΜΜΕ χρειάζονται αρωγή και οι νέοι κανόνες θα πρέπει να αποσκοπούν στην παροχή δικαιότερου περιβάλλοντος για αυτές. Ωστόσο, στην πράξη, η δέσμη των προτεινόμενων κανόνων θα στερήσει από τις ΜΜΕ την ευελιξία που χρειάζονται από τους επιχειρηματικούς εταίρους τους και θα τους επιβάλει αδικαιολόγητα αυστηρούς όρους.

3.9. Η δράση της Επιτροπής για την επίτευξη εγκαίρων πληρωμών δεν θα πρέπει να θέτει σε κίνδυνο τη δυνατότητα των μερών που συμμετέχουν στις διαπραγματεύσεις συμβάσεων να συμφωνούν σε μεγαλύτερους χρόνους πληρωμής. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία των ευέλικτων διαπραγματεύσεων κατά τον καθορισμό των προθεσμιών πληρωμής και επισημαίνει τις έντονες ανησυχίες της σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής. Στην πραγματικότητα, το προτεινόμενο ανώτατο όριο των 30 ημερών καταργεί τη συμβατική ελευθερία μεταξύ εταιρειών. Παρά την ευελιξία που διαθέτουν σήμερα οι εταιρείες, όπως η ελευθερία διαπραγμάτευσης της προθεσμίας πληρωμής, πληρώνουν πολύ νωρίτερα από τον δημόσιο τομέα, για τον οποίο ισχύει μέγιστη προθεσμία πληρωμής 60 ημέρες. Εν προκειμένω, η παρέμβαση στην ελευθερία των συμβάσεων δεν φαίνεται να δικαιολογείται και θα ήταν δυσανάλογη σε σχέση με τα ρεαλιστικά αναμενόμενα οφέλη.

3.10. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ παραπέμπει στα αποτελέσματα της ανοικτής δημόσιας διαβούλευσης που διεξήγαγε η Επιτροπή⁽⁷⁾, η οποία καταλήγει σαφώς στο συμπέρασμα ότι η διατήρηση των ισχυόντων κανόνων σχετικά με τις προθεσμίες πληρωμής αποτελεί την προτιμώμενη επιλογή μεταξύ των ερωτηθέντων (29 % των ερωτηθέντων). Επιπλέον, αρκετά ενδιαφερόμενα μέρη, επιλέγοντας την απάντηση «Άλλη άποψη» μεταξύ των διαθέσιμων επιλογών, διευκρίνισαν ότι αντιτίθενται στον περιορισμό της ελευθερίας των συμβάσεων. Τέλος, υπενθυμίζοντας τον κρίσιμο χαρακτήρα του ζητήματος που εγείρεται, η ΕΟΚΕ παραπέμπει στο ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την κατάσταση της Ένωσης των ΜΜΕ που δημοσιεύτηκε τον Ιούλιο του 2023, τονίζοντας τη σημασία που έχει η «αντιμετώπιση των καθυστερήσεων πληρωμών [...] εξασφαλίζοντας μια ισορροπημένη προσέγγιση που θα διαφυλάσσει την ελευθερία των συμβάσεων»⁽⁸⁾.

3.11. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι η διαδικασία επαλήθευσης ή αποδοχής αγαθών ή υπηρεσιών δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τις 30 ημέρες από την ημερομηνία παραλαβής των αγαθών ή των υπηρεσιών. Ωστόσο, τονίζει ότι αυτό θα δημιουργήσει πρόβλημα για ορισμένους επιχειρηματίες λόγω της τεχνικής φύσης των προϊόντων τους. Απαιτείται προσεκτική παρακολούθηση της τομεακής προσέγγισης με παράλληλη συνεκτίμηση της ασύμμετρης έκθεσης ορισμένων οικονομικών τομέων.

⁽³⁾ SWD(2023) 314 final, Εκτίμηση επιπτώσεων, σημείο 227, σ. 58.

⁽⁴⁾ Intrum 2022 — Ετήσια έκθεση για τη βιωσιμότητα 2022 — Μακροπρόθεσμη διαχείριση πιστώσεων για μια υγιή οικονομία.

⁽⁵⁾ Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε ορισμένα κράτη μέλη οι δημόσιες αρχές καθυστερούν κατά μέσο όρο 100 ημέρες την εξόφληση των τιμολογίων τους, σε ορισμένες περιπτώσεις υπερβαίνοντας κατά πολύ τον συγκεκριμένο αριθμό ημερών: «Late payment: Commission refers Italy to Court of Justice for failing to ensure suppliers are paid on time» (Καθυστερήσεις πληρωμών: η Επιτροπή παραπέμπει την Ιταλία στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για την αδυναμία της να διασφαλίσει την έγκαιρη πληρωμή των προμηθευτών).

⁽⁶⁾ Η έκθεση της Επιτροπής για την επισκόπηση των επιδόσεων των ΜΜΕ (SME Performance Review report) τονίζει την ύπαρξη σοβαρών αποκλίσεων στην εφαρμογή των ισχυόντων κανόνων της οδηγίας για τις καθυστερήσεις πληρωμών μεταξύ των κρατών μελών, τονίζοντας ότι οι καθυστερήσεις πληρωμών μετατρέπονται σε μορφή χρηματοδότησης με μηδενικό κόστος. Το έγγραφο είναι διαθέσιμο εδώ: Annual Report on European SMEs 2022/2023 (Ετήσια έκθεση σχετικά με τις ευρωπαϊκές ΜΜΕ).

⁽⁷⁾ Καθυστερήσεις πληρωμών — επικαιροποίηση των κανόνων της ΕΕ.

⁽⁸⁾ TA(2023)0294.

3.12. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι μία από τις κύριες ελλείψεις της ισχύουσας οδηγίας είναι η έλλειψη σαφούς ορισμού του όρου «κατάφωρα καταχρηστικό», με αποτέλεσμα να καθίσταται αναγκαία η ερμηνεία ενός τέτοιου ορισμού από τα δικαστήρια. Η διαφορούμενη διάταξη ήγειρε ανησυχίες με την πάροδο των ετών, καθώς άφησε περιθώριο στις εταιρείες να αποκλίνουν από την περίοδο «αναφοράς» των 30 ημερών, η οποία μπορεί να παραταθεί σε περιόδους πληρωμής μεγαλύτερες των 60 ημερολογιακών ημερών στις συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ σημειώνει την πρόθεση της Επιτροπής να αντικαταστήσει την έννοια αυτή με έναν κατάλογο «άκυρων πρακτικών» σύμφωνα με το άρθρο 9 του προτεινόμενου κανονισμού.

3.13. Ωστόσο, από νομική άποψη, η εφαρμογή του άρθρου 9 είναι αδύνατη. Ο λόγος είναι ότι είναι αδύνατον να κηρυχθούν άκυρες οι πρακτικές —όπως αναφέρεται στο άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο δ)— με την «εσκεμμένη καθυστέρηση ή παρεμπόδιση της αποστολής του τιμολογίου». Επιπλέον, σύμφωνα με το σημείο 3.9, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι αναφορές στις προθεσμίες πληρωμής στις συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων θα πρέπει να απαλειφθούν από το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο α), δεδομένου ότι πρόκειται για κάτι που θα πρέπει να συμφωνείται αποκλειστικά από τα συμβαλλόμενα μέρη.

3.14. Μολονότι η ΕΟΚΕ αντιλαμβάνεται το όφελος της σύστασης εθνικών φορέων επιβολής, η διασφάλιση της ορθής και αποτελεσματικής λειτουργίας τους θα είναι κρίσιμης σημασίας. Ως εκ τούτου, οι εν λόγω αρχές θα πρέπει να δρουν αντικειμενικά και ανεξάρτητα και να εγγυώνται τη μέγιστη δυνατή εμπιστευτικότητα κατά την επεξεργασία των εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών τόσο των επιχειρήσεων όσο και των δημόσιων αρχών. Μέχρι σήμερα, οι εθνικές αρχές δεν έχουν διασφαλίσει την ορθή λειτουργία των μηχανισμών επιβολής —ιδίως στις συναλλαγές μεταξύ κυβερνήσεων και επιχειρήσεων. Με στοιχεία που αποδεικνύουν χρόνιες καθυστερήσεις πληρωμών από τον δημόσιο τομέα προς τις επιχειρήσεις, η ΕΟΚΕ επισημαίνει τις ανησυχίες σχετικά με την ικανότητα επιβολής των δημόσιων αρχών επιβολής του νόμου έναντι άλλων δημόσιων αρχών που ανήκουν στην ίδια δομή διακυβέρνησης.

3.15. Πολλές επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας συγκαταλέγονται στους οικονομικούς φορείς που πλήττονται σημαντικά από τις καθυστερήσεις πληρωμών από τις δημόσιες αρχές. Το ζήτημα αποκτά μεγαλύτερη σημασία αν ληφθεί υπόψη ότι —σε πολλές περιπτώσεις— οι επιχειρήσεις αυτές έχουν ως μοναδικό πελάτη τον δημόσιο τομέα για την παροχή υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας καθώς και εκπαίδευσης και κατάρτισης. Δεδομένου ότι δεν υπάρχει ιδιωτική αγορά για τις εν λόγω εταιρείες, είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένες, καθώς δεν διαθέτουν εναλλακτικές λύσεις αντί των δημόσιων συμβάσεων.

3.16. Ως εκ τούτου, οι καθυστερήσεις πληρωμών συγκαταλέγονται στους παράγοντες που αποθαρρύνουν τη συμμετοχή των ΜΜΕ στις δημόσιες συμβάσεις. Τα αποδεικτικά στοιχεία που παρουσίασε η Επιτροπή καταδεικνύουν την έλλειψη έγκαιρων πληρωμών μεταξύ των δημόσιων αρχών. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ επικροτεί την προτεινόμενη προθεσμία πληρωμής που ορίζεται στις 30 ημέρες για τις συναλλαγές μεταξύ κυβερνήσεων και επιχειρήσεων. Οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να δίνουν το παράδειγμα, καθώς αποτελούν βασικό εταίρο για τις επιχειρήσεις. Ο νέος κανονισμός προτείνει καλύτερη προστασία των υπεργολάβων σε δημόσια κατασκευαστικά έργα, ζητώντας από τους ανάδοχους να παρέχουν αποδεικτικά στοιχεία στις αναθέτουσες αρχές (ή φορείς) ότι έχουν πληρώσει τους άμεσους υπεργολάβους τους. Αυτό θα έχει τεράστιο αντίκτυπο στους προμηθευτές που χρησιμοποιούν τις πληρωμές από την αναθέτουσα αρχή για να πληρώνουν τους υπεργολάβους.

3.17. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει τους συννομοθέτες να εξετάσουν εναλλακτικούς τρόπους για τη διασφάλιση της έγκαιρης καταβολής πληρωμών σε υπεργολάβους κατά την ανάθεση δημόσιων συμβάσεων, διαφορετικών από εκείνους που προβλέπονται στο άρθρο 4. Η απαίτηση από τον ανάδοχο να καταβάλει πληρωμές στους άμεσους υπεργολάβους του πριν από κάθε αίτηση πληρωμής ή ταυτόχρονα με κάθε αίτηση πληρωμής αντιβαίνει στον στόχο της διασφάλισης ότι όλοι οι συμμετέχοντες στην αξιακή αλυσίδα πληρώνονται εντός χρονικού πλαισίου που επιτρέπει υγιείς ταμειακές ροές. Όπως επισημαίνεται στην πρόταση της Επιτροπής, υπάρχει σαφής κίνδυνος να καταστεί ο ανάδοχος υπεύθυνος για την προχρηματοδότηση των εργασιών. Προκειμένου να διασφαλιστεί η πληρωμή των υπεργολάβων χωρίς καθυστέρηση, η ΕΟΚΕ συνιστά ο κύριος ανάδοχος να υποβάλλει δήλωση εντός ενός μηνός από τη στιγμή της παραλαβής της πληρωμής από τη δημόσια αρχή. Η δήλωση αυτή πρέπει να πιστοποιεί την πληρωμή των υπεργολάβων εντός 30 ημερών από την παραλαβή της πληρωμής από τη δημόσια αρχή.

3.18. Οι νέες διατάξεις που περιλαμβάνονται στα άρθρα 5 και 6 —και οι οποίες βασίζονται στα άρθρα 3 και 4 της ισχύουσας οδηγίας— αποτελούν ένα βήμα για την επίτευξη του στόχου της υιοθέτησης νοσοτροπίας έγκαιρης πραγματοποίησης πληρωμών. Οι αθέμιτες πρακτικές πληρωμών περιλαμβάνουν συχνά την αδικαιολόγητη κατάπτωση των τόκων, εφόσον καταβάλλεται το υποκείμενο ποσό. Με την αυτόματη καταβολή των τόκων υπερημερίας, οι οφειλέτες θα ενθαρρύνονται να τηρούν τις προθεσμίες που ορίζονται στη σύμβαση. Στο άρθρο 5 παράγραφος 3 ορίζεται ότι «[ο] πιστωτής δεν μπορεί να παρατηθεί από το δικαίωμά του να εισπράξει τόκους υπερημερίας». Μολονότι η ΕΟΚΕ κατανοεί τον στόχο της ενθάρρυνσης των ΜΜΕ να ζητούν την καταβολή τόκων, υπάρχει επίσης ανησυχία ότι η άρνηση της δυνατότητας παραίτησης από το εν λόγω δικαίωμα ενδέχεται να δημιουργήσει δυσκολίες για τις ΜΜΕ ως οφειλέτες.

3.19. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το νέο προτεινόμενο κατ' αποκοπή ποσό των 50 EUR θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη την αναλογικότητα με το ποσό της συναλλαγής.

3.20. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την έκκληση της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν τις ΜΜΕ να χρησιμοποιούν ψηφιακά εργαλεία για τη διευκόλυνση της έγκαιρης καταβολής πληρωμών και την πρόσβαση σε κατάρτιση για θέματα διαχείρισης πιστώσεων. Καθώς οι ΜΜΕ συχνά δεν διαθέτουν χρηματοοικονομικές και ψηφιακές γνώσεις, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενισχύσουν τη συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους, καθώς και με τα εμπορικά και βιομηχανικά επιμελητήρια, για τη συλλογή βέλτιστων πρακτικών και την κατάρτιση των επιχειρήσεων και των εργαζομένων τους επί του θέματος. Λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμένους χρηματοδοτικούς πόρους που διατίθενται για τα εν λόγω προγράμματα κατάρτισης, θα πρέπει να χορηγηθεί στήριξη και μέσα στις επιχειρηματικές οργανώσεις για την κατάρτιση των επιχειρήσεων επί του θέματος χωρίς αυτά να θεωρούνται κρατική ενίσχυση.

3.21. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει πλήρως το άρθρο 16 και υπογραμμίζει τη σημασία της ελαχιστοποίησης των υφιστάμενων εμποδίων, όπως η πολυπλοκότητα της κίνησης νομικών διαδικασιών κατά οφειλετών. Ενώπιον αυτών των τόσο χρονοβόρων και δαπανηρών δικαστικών διαδικασιών, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθούν την εθελοντική διαμεσολάβηση, καθώς και άλλες μορφές εθελοντικής εναλλακτικής επίλυσης διαφορών, ώστε να επιλύονται γρήγορα οι διαφορές που αφορούν τις πληρωμές.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει επίσης ότι ο στόχος της Επιτροπής θα πρέπει να προβλέπει τη συστηματική εφαρμογή εθελοντικών διαδικασιών έκδοσης ηλεκτρονικών τιμολογίων και μεταφορών, ώστε να διασφαλίζεται μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου μέσω ηλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων. Ωστόσο, λαμβανομένου υπόψη του επισφαλούς οικονομικού πλαισίου που αντιμετωπίζουν επί του παρόντος οι ΜΜΕ, η υιοθέτηση πρακτικών ψηφιακών πληρωμών θα πρέπει να υποστηριχθεί και να διευκολυνθεί από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη. Επιπλέον, η εισαγωγή αυτών των πρακτικών πρέπει να είναι προσβάσιμη για όλες τις επιχειρήσεις. Η ΕΟΚΕ συνιστά τη σταδιακή εισαγωγή προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι ΜΜΕ θα έχουν χρόνο να αποκτήσουν τις γνώσεις και τα οικονομικά μέσα ώστε να έχουν πρόσβαση σε αυτά τα εργαλεία.

4.2. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την προσπάθεια της Επιτροπής να αντιμετωπίσει την έλλειψη επίσημων στοιχείων σχετικά με τις καθυστερήσεις πληρωμών στην Ευρώπη και επισημαίνει την ανάγκη ανταλλαγής ορθών πρακτικών σε ευρωπαϊκό επίπεδο μέσω της ενίσχυσης του ρόλου του παρατηρητηρίου της ΕΕ για τις καθυστερήσεις πληρωμών. Η ΕΟΚΕ πιστεύει επίσης ότι το παρατηρητήριο πρέπει να συλλέγει πληροφορίες και δεδομένα που συγκεντρώνονται περιοδικά από τα κράτη μέλη, σε συνεργασία με τους εθνικούς φορείς επιβολής (ή άλλες αρμόδιες αρχές) καθώς και με ιδιωτικά ανεξάρτητα ερευνητικά κέντρα με σκοπό την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του κανονισμού. Σε κάθε περίπτωση, τούτο δεν θα πρέπει να συνεπάγεται την πρόσθετη υποχρέωση υποβολής εκθέσεων από τις εταιρείες.

4.3. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την εξωτερική διάσταση της πρότασης. Οι αυστηρές προϋποθέσεις όσον αφορά τις προθεσμίες πληρωμής μπορεί ενδεχομένως να έχουν αντίκτυπο στις εμπορικές συναλλαγές εντός της ενιαίας αγοράς και να ωθήσουν τις επιχειρηματικές δραστηριότητες εκτός της ΕΕ. Θα ήταν ευκολότερη η συνεργασία με προμηθευτές από τρίτες χώρες που έχουν τη δυνατότητα να αποδέχονται μακρύτερες προθεσμίες πληρωμών. Αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει δυνητική απειλή για την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης και θα πρέπει να αποφευχθεί.

4.4. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι οι εμπορικές συναλλαγές για τις οποίες η πληρωμή πρόκειται να πραγματοποιηθεί μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να υπόκεινται στις διατάξεις του. Ωστόσο, η διάταξη αυτή θα πρέπει να εφαρμόζεται μόνο εάν η σχετική σύμβαση έχει υπογραφεί μετά την ημερομηνία εφαρμογής του κανονισμού. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι αυτό είναι απαραίτητο προκειμένου να εξασφαλιστεί μια σταθερή μετάβαση, τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τις δημόσιες αρχές, από το ισχύον νομικό πλαίσιο στο πλαίσιο που προτείνεται στον κανονισμό.

4.5. Οι επιδόσεις όσον αφορά τις πληρωμές του δημόσιου τομέα σε αναδόχους του ιδιωτικού τομέα παρακολουθούνται, αναλύονται και επανεξετάζονται περιοδικά όχι μόνο βάσει εθνικών προγραμμάτων και μεταρρυθμίσεων, αλλά και μέσω της ευρύτερης συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων και των εκπροσώπων των εμπορικών επιμελητηρίων στην εκτίμηση επιπτώσεων και στη διαδικασία αξιολόγησης προηγούμενου και επόμενου σταδίου.

4.6. Ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων και των εμπορικών επιμελητηρίων στην ανάπτυξη κατάλληλων εργαλείων για την κατάρτιση και την εκπαίδευση της ευρύτερης κοινωνίας σε οικονομικά ζητήματα, μέσα και άλλες διαδικασίες που θα συμβάλουν στην προώθηση των χρηματοοικονομικών γνώσεων θα μπορούσε να είναι σημαντικός, καθώς είναι περισσότερο εξοικειωμένοι με τις ανάγκες και τις ελλείψεις των τομέων τους.

Βρυξέλλες, 17 Ιανουαρίου 2024.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Oliver RÖPKE